KOMISIJA ZA
PREPREČEVANJE
KORUPCIJE

REPUBLIKA SLOVENIJA

Številka: 06210-235/2012-32 02007
Datum: 23/08/2012

UGOTOVITVE O KONKRETNEM PRIMERU

V ZADEVI SUMA KORUPTIVNEGA RAVNANJA ODGOVORNIH OSEB TELEKOMA SLOVENIJE D.D. V ZVEZI Z NAKUPOM IN PRODAJO DELEŽEV V KOSOVSKI DRUŽBI IPKO.NET IN IZDAJO POROŠTVA ZA OBVEZNOSTI NAJDI.SI

Na podlagi prvega odstavka 11. člena in petega odstavka 13. člena Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 69/11 – uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju: ZIntPK) senat Komisije za preprečevanje korupcije (v nadaljevanju: komisija) sprejema naslednje

UGOTOVITVE O KONKRETNEM PRIMERU

- **Bojan Dremelj, Dušan Mitič, Željko Puljić, Filip Ogris-Martič in Darja Senica so kot člani uprave družbe Telekom Slovenije d.d. pri sklenitvi poslov o nakupu in prodaji deležev v kosovski družbi Ipko.net ter pri izdaji poroštva za obveznosti Najdi.si kršili dolžno skrbnost vestnega in poštenega gospodarstvenika. S tem so posameznim fizičnim in pravnim osebam na škodo Telekoma d.d., družbe v večinski državni lasti, omogočili premoženjsko korist v višini več kot 10 milijonov evrov.**

- **S takim ravnanjem so člani nekdanje uprave Telekoma Slovenije d.d. uresničili znake korupcije, kot jo opredeljuje prva točka 4. člena ZIntPK in kot jo je opredeljevala tretja točka 2. člena Zakona o preprečevanju korupcije.**

A. UVODNO POJASNILO

1 Komisija za preprečevanje korupcije (v nadaljevanju: komisija) je postopek o sumu korupcije na Telekomu Slovenije d.d. (v nadaljevanju: Telekom) v predmetni zadevi pričela na podlagi pobude Agencije za upravljanje kapitalskih naložb Republike Slovenije (AUKN) z dne 16. 3. 2012; **pobuda AUKN** je temeljila na **Poročilu o ugotovitvah posebne revizije poslov Telekom Slovenije, d.d. z dne 15. 1. 2012** (v nadaljevanju: Poročilo), ki ga je pripravila revizijska hiša Deloitte.

2 Komisija je zaradi razjasnitve dejanskega stanja v okviru svojih pristojnosti zahtevala in pridobila podatke, dokumentacijo ter informacije s strani več pravnih oseb (vključno od Telekoma in Factor banke d.d. (v

nadaljevanju: Factor Banka)) in državnih organov, pooblaščene osebe komisije pa so opravile tudi razgovore z osebami, ki bi lahko dale informacije v zvezi z omenjenim primerom. **Kot je razvidno iz nadaljevanja, je komisija na podlagi lastne dejavnosti in neodvisno od Poročila revizije v bistvenih točkah potrdila ugotovitve tega Poročila in ugotovila dodatna pomembna dejstva, ki so pomembna za odločanje v tem primeru.**

3 Komisija je vsem nekdanjim članom uprave v izjasnitev poslala osnutek ugotovitev o konkretnem primeru. Od vseh je prejela tudi odgovore, ki so pravočasni in skladno z osmim odstavkom 13. člena ZIntPK objavljeni skupaj s pričujočimi ugotovitvami o konkretnem primeru.

B. DEJANSKO STANJE

4 **Sporno ravnanje članov nekdanje uprave[1] in članov nadzornega sveta[2] Telekoma, obravnavano v tej zadevi, sega v obdobje 2007–2009.** Republika Slovenija je neposredno ali prek KAD-a in SOD-a več kot 72% lastnik družbe Telekom Slovenije; njen lastniški delež se v zadnjih letih ni spreminjal, spreminjalo se je le lastništvo delnic v prostem obtoku *(»free-float«*).

(i) Nakup in prodaja deležev v kosovski družbi Ipko.net

5 Leta 2006 je družba Telekom postala 75% lastnica kosovske družbe Ipko.net LLC, v februarju 2007 pa je s soglasjem vseh tedanjih članov uprave podpisala Pismo o nameri (»Letter ofIntent«), s katerim naj bi Factor banka od Telekoma in malih delničarjev odkupila 15% Ipka.net. Podpisnik na strani Telekoma je bil tedanji predsednik uprave družbe Bojan Dremelj. V 2. členu tega pisma je navedeno, da se Factor banka *»izrecno strinja, da v družbi Ipko.net ne bo imela nikakršnih upravljavskih pravic«*[3]in da delničarji Ipko.net Factor banki d.d. *»zagotavljajo, da bo njena investicija v vrednosti 5.250.000 evrov v treh letih porasla na vsaj 13.760.000 evrov«*.[4]6. člen Pisma o nameri nadalje določa, da bo pismo začelo veljati, »če in ko bo Ipko.net izbran kot najboljši ponudnik in bo tudi podpisal licenčno pogodbo za izgradnjo in vzdrževanje drugega GSM mobilnega omrežja na Kosovem«.[5]Soglasje k takšnemu Pismu o nameri je nadzorni svet Telekoma podal na svoji 5. korespondenčni seji, dne 16. 2. 2007.[6]

---

[1]**Tedanji člani uprave**: Bojan Dremelj (predsednik), Dušan Mitič (podpredsednik), Darja Senica (članica), Željko Puljić (član), Filip Ogris-Martič (član).

[2]**Sestava nadzornega sveta se je v istem obdobju spreminjala.** Njegovi člani so bili (vendar ne nujno ves čas): Žiga Turk (predsednik 2006, del 2007), Borut Štrukelj, Andrej Brodnik, Pavel Žakelj, Karmen Ponikvar, Damijan Koletnik (predsednik 2007, 2008, del 2009), Branko Sparavec, Milan Richter, Martin Gorišek, Peter Groznik, Tomaž Berginc (predsednik v delu leta 2009), Tomaž Kalin, Jaroslav Berce, Marko Hočevar, Ciril Kafol, Zvonko Kremljak.

[3]Prevod angleškega zapisa *»Factor Banka explicitly agrees that it shall have no managerial rights in Ipko.net«*.

[4]Prevod angleškega zapisa *»Ipko.net shareholders guarantee Factor Banka that its investment (5.250.000 euro) shall increase in the 3 years' period so that the value of its share shall be at least 13.760.000 euro«*.

[5]Prevod angleškega zapisa *»This Letter of Intent will enter into force if/and when Ipko.net shall be granted a final decision that it has been chosen as the most advantageous tenderer and shall sign the Licence Agreement For the Installation, Maintaince and Operation of the 2nd GSM Mobile Communications Network in the territory of Kosovo…«*.

[6]Tedanji člani nadzornega sveta Telekoma, ki so soglasno glasovali za podpis Pisma o nameri, so bili: Žiga Turk (predsednik), Pavel Žakelj (podpredsednik), Branko Sparavec (podpredsednik), Andrej Brodnik, Marin Gorišek, Karmen Ponikvar, Damijan Koletnik, Milan Richter in Borut Štrukelj.

6 18. 6. 2007 je bila po tem, ko je Ipko.net na Kosovem pridobil licenco za drugega mobilnega operaterja, sklenjena Okvirna pogodba o prodaji in nakupu poslovnih deležev v družbi Ipko.net med Telekomom, Factor banko in malimi delničarji Ipka. Pogodbo je na strani Telekoma podpisal predsednik uprave Bojan Dremelj. Pred tem je tedanji podpredsednik uprave Dušan Mitič, ki je bil hkrati član upravnega odbora Ipka.net, upravi Telekoma na skupščini 4. 6. 2007 predlagal, da se sam udeleži skupščine družbe Ipko.net, ki je 6. 6. 2007 potekala v Ljubljani na sedežu Telekoma. Na tej skupščini naj bi razpravljali o vstopu Factor banke v lastniško strukturo Ipka.net. Uprava je sprejela sklep, da se Dušan Mitič udeleži omenjene skupščine in glasuje v imenu Telekoma.[7]

7 Okvirna pogodba, podpisana 18. 6. 2007, ki v točki 6.11 vključuje »Antikorupcijsko klavzulo«, se deloma razlikuje od predhodnega Pisma o nameri. Razlikovanje je pomembno predvsem v posebnih zagotovilih in jamstvih Telekoma (točka 4.4), v katerih »Telekom zagotavlja in jamči Factor banki d.d., da bo od Factor banke d.d. v okviru druge prodaje deležev v prometu kupil vse tiste deleže, ki jih eventualno od Factor banke v okviru izpolnjevanja svojih obveznosti iz naslova te Pogodbe ne bi kupil katerikoli manjšinski družbenik, in sicer pod pogoji, ki v skladu s to Pogodbo veljajo za tega manjšinskega družbenika«. Iz poročila posebne revizije, ki jo je izvedel Deloitte, izhaja, da revizorji niso dobili dokazil, da bi nadzorni svet to pogodbo dobil v predogled. Komisija je na podlagi lastne dejavnosti ugotovila enako kot revizija. **Uprava Telekoma ni posredovala sklepov in zapisnikov sej nadzornega sveta, kjer bi pogodbo obravnavali, čeprav je vsebovala pomembna odstopanja od Pisma o nameri in je nasprotni strani zagotavljala polno izpolnitev posla (koristi).** Iz omenjenega je mogoče utemeljeno zaključiti, da nadzorni svet s pogodbo ni bil seznanjen in o njej ni odločal.

8 Iz sprememb delniške knjige Factor banke, ki naj bi bila po zgoraj navedenih določbah Pisma o nameri in pogodbe z dne 18. 6. 2007 deležna nerazumno visokega netveganega donosa (koristi), se ne da razbrati, da bi skozi vstop v lastništvo banke pridobila korist kakšna konkretna fizična oseba. Dopis, ki ga je komisija pridobila od Factor banke, pa **potrjuje, da je v ozadju posla dejansko bila oziroma da je velik del plačila (tj. razlike med prodajno in nakupno ceno za Ipko.net) pridobila določena fizična oseba.** Dne 18. 6. 2007 je namreč Factor banka s fizično osebo E. L. podpisala Fiduciarno pogodbo o nakupu in prodaji poslovnih deležev v družbi Ipko.net; z njo je E. L. pooblastil Factor banko, da v svojem imenu in za njegov račun sklene Okvirno pogodbo o prodaji in nakupu poslovnih deležev v družbi Ipko.net. Da je šlo za nakup za drug račun, dokazuje tudi dejstvo, da Factor banka nakupa poslovnega deleža Ipko.net računovodsko nikoli ni pripoznala v svojih knjigah, temveč zgolj izvenbilančno; v svojih bilancah je pripoznala zgolj kredit v višini 5.250.000 evrov, s katerim je fizična oseba E. L., dejanski kupec deleža v Ipko.net, ta delež plačala.

9 Izvor tega »posla« so bila po oceni komisije prizadevanja za pridobitev GSM licence na Kosovem. Telekom je bil namreč na razpisu uvrščen na drugo mesto, za podjetjem Kosmocell. Pogoji razpisa kosovske agencije za telekomunikacije so določali, da se zmagovalno podjetje izloči iz procesa, če ne plača licenčnine v 14 dneh, posledično pa ima možnost pridobiti licenco drugouvrščeni. Takratna uprava Telekoma je začela pogajanja s Factor banko, da se ta kot Kosmocellova financerka umakne iz posla[8]. To se je po ugotovitvah komisije – kar

[7] V Zapisniku 56. seje Uprave Telekoma Slovenije d.d. je pri sklepu 56/633 zapisano zgolj, da je *»uprava gradivo prejela v pisni obliki in sprejela sklep«*, izid glasovanja pa iz dokumenta ni razviden.

[8] Vir: zapisnik 5. korespondenčne seje nadzornega sveta z dne 16. 2. 2007 in Ugovori, odgovori in komentar k Poročilu o ugotovitvah posebne revizije družbe Telekom Slovenije d.d., datiranega 15. januar 2012, v avtorstvu štirih nekdanjih članov uprave, brez Darje Senica, objavljeni prek STA-jeve podstrani kr-og.sta.si.

potrjuje več virov – tudi zgodilo: Telekom je prek Ipko.net pridobil posel na Kosovem in hkrati izvedel t. i. prvo prodajo 15% deleža Ipka Factor banki oziroma fizični osebi E. L..

10 Drugi del posla (v pogodbah označen kot »druga prodaja«) je sledil dobri dve leti kasneje. Factor banka v dopisu komisiji z dne 30. 3. 2012 navaja, da je *»banka na pobudo Telekoma Slovenije in po nalogu fizične osebe E.L. dne 15. 12. 2009 z družbo Telekom Slovenije d.d. sklenila dogovor o prodaji oz. prenosu 1.215.000 delnic družbe Ipko.net LLC, ki je bil izveden do konca decembra 2009 za sporazumno dogovorjeno kupnino v znesku 23.818.591,00 evrov«*. Pa tudi, da naj bi *»preostalih 285.000 delnic družba Telekom odkupila do marca 2011, s tem da je bilo dogovorjeno, da se tedaj določi dokončna prodajna cena za vse delnice, tudi tiste, prenesene 15. 12. 2009, in opravi ustrezen poračun kupnine«*. Do dne 29. 3. 2012, ko je Factor banka poslala dopis komisiji, teh 285.000 delnic ni bilo poravnanih in tudi kupnina s strani Telekoma še ni bila plačana.

11 Navedena dejstva kažejo, da je fizična oseba E. L., dejanski kupec 15% deleža v družbi Ipko.net, v poslu pridobil razliko med prodajno in nakupno vrednostjo deleža (torej je imel korist v višini (dela) neto zaslužka), sam pa s svojim denarjem ni sodeloval, niti se pri poslu ni izpostavil nikakršnim finančnim tveganjem. Kredit, ki mu ga je za nakup odobrila Factor banka, je bil namreč natančno takšen, kot je bil znesek kupnine za nakup delnic. Factor banka v dopisu tudi navaja, da je dne 30. 12. 2009, torej po končanem drugem delu posla, *»poplačala in zaprla svojo terjatev iz kredita, danega fizični osebi E. L.«*, njemu pa predčasno *»izplačala pripadajoči dobiček iz fiduciarne pogodbe«*.

12 S transakcijo »repo posla« sta – kot je razvidno iz določb poglavja 2.3 Fiduciarne pogodbe o nakupu in prodaji poslovnih deležev v družbi IPKO.NET LLC – dejansko pridobila tako fizična oseba E. L. kot Factor banka. Ta pri poslu ni sodelovala zgolj kot kreditodajalka, kar je v uvodu omenjene pogodbe nakazano s tem, da naj bi banka v posel vstopila zato, ker »naročnik (op. fizična oseba E. L.) ne razpolaga z zadostnimi finančnimi sredstvi«, temveč tudi kot udeleženka v dobičku. V točki 2.3.2 je namreč določeno, da če bo korist, opredeljena kot prodajna vrednost deleža, zmanjšana za dokapitalizacije s strani Factor banke, višja od 13.760.000,00 evrov, bo Factor banka prejela tako fiksno plačilo v višini 110.000,00 evrov, kot tudi 8% delež presežka koristi nad 13.760.000 evrov. Glede na to, da je bil drugi del posla narejen le za 12,5% (ne za celotnih 15%) družbe Ipko.net po vrednosti 17,8 milijona evrov (bruto znesek 23,8 milijona minus 6 milijonov dokapitalizacij s strani Factor banke), je morala biti po določilih fiduciarne pogodbe prejemnica dela koristi tudi Factor banka.

13 Telekom bi torej, če bi sprva prodani 15% delež po treh letih odkupil po 13.760.000,00 evrov, nasprotni strani zagotovil 162% celotno donosnost, kar predstavlja v povprečju 37,9% na leto. Vendar pa se je dejanska »druga prodaja« nanašala le na 12,15 % Ipka.net, neto iztržena vrednost pa je znašala 17,8 milijona evrov. **Če torej upoštevamo, da je 12,15 % Ipka.net Telekom prodal po 4,353 milijona evrov, nato pa ga čez približno dve leti in pol nazaj kupil po 17,8 milijona evrov, je torej nasprotni strani zagotovil netvegano skoraj 319% skupno oziroma 77% povprečno letno donosnost.**

14 Ključni denarni tokovi so predstavljeni na naslednji tabeli:

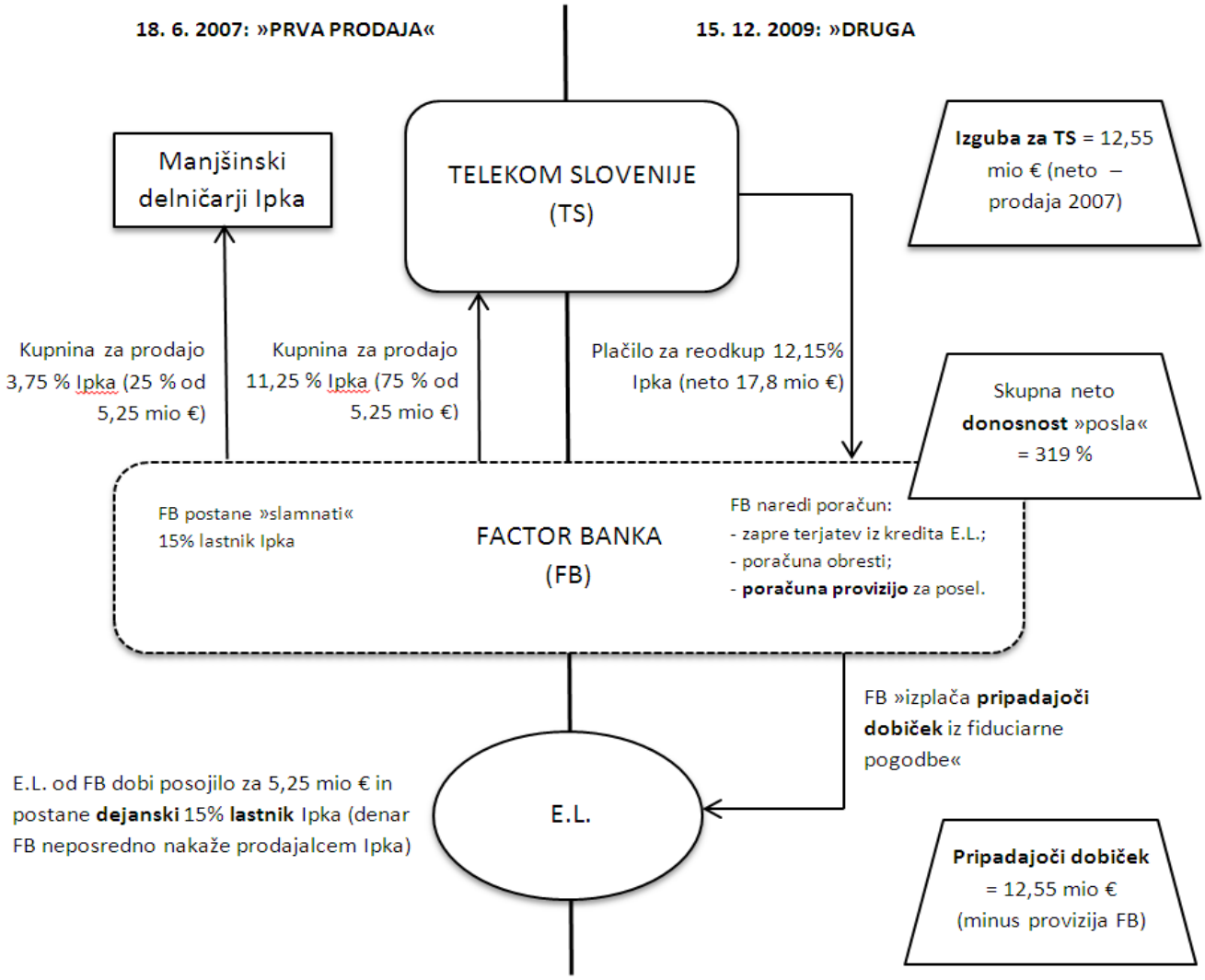

(ii) Poroštvo za obveznosti Najdi.si

15 20. 8. 2007 je Telekom podpisal pogodbo o nakupu 75% poslovnega deleža v družbi Interseek, 12. 5. 2009 pa o nakupu še preostalega dela (25%).[9] Družba se je nato preimenovala v Najdi.si. 30. 6. 2009 je nadzorni svet Telekoma na svoji 4. seji potrdil ta odkup, hkrati pa so nadzorniki potrdili tudi sklep o poroštvu, po katerem naj bi družba Telekom predložila bančno garancijo, torej poroštvo, za potrebe poravnave obveznosti družbe Najdi.si do družb Noviforum d.o.o. in Nepremičnine Noviforum d.o.o., ki sta bili po 20. 8. 2007 manjšinski lastnici družbe Interseek (kasneje Najdi.si).[10]

[9]O odkupu preostalega 25% deleža Najdi.si je uprava Telekoma odločala na svoji 159. seji, dne 23. 6. 2009. Prisotni člani (Bojan Dremelj, Dušan Mitič, Filip Ogris-Martič in Darja Senica) so sklep 159/1876 o odkupu Najdi.si in prevzemu poroštva za njegove obveznosti do družb skupine Noviforum sprejeli soglasno. Na tej seji je bil upravičeno odsoten član uprave Željko Puljić.

[10]Na seji nadzornega sveta, na kateri je bil soglasno sprejet sklep o poroštvu Telekoma za obveznosti družbe Najdi.si, so bili prisotni naslednji člani: Tomaž Berginc (predsednik), Ciril Kafol, Tomaž Kalin, Zvonko Kremljak, Milan Richter, Branko Sparavec in Martin Gorišek. Upravičeno sta bila odsotna naslednja člana nadzornega sveta: Jaroslav Berce in Marko Hočevar. Na seji so bili prisotni tudi vsi člani tedanje uprave.

16 V poročilu Službe notranje revizije na Telekomu z dne 8. 12. 2009 je zapisano, da *»so obveznosti družbe Najdi.si do skupine Noviforum v letih 2007 in 2008 strmo naraščale«*. V letu 2007 so se obveznosti povečale predvsem na področju najema IT opreme, kadrovanja, pravnih storitev, najemnin in upravljanja poslovnih prostorov, v letu 2008 pa iz naslova najema IT opreme, računalniškega svetovanja, intelektualnih in osebnih storitev, kadrovanja, pravnih storitev, administracije, pospeševanja prodaje, računovodskih storitev in električne energije. **Na dan prevzema 75% deleža Najdi.si (Interseek) so celotne obveznosti do skupine Noviforum znašale 1,45 milijona evrov, na dan nakupa preostalega deleža pa 3,21 milijona evrov, kar je 129% rast oziroma v povprečju 51 % letno. Na dan 31. 8. 2009 so obveznosti Najdi.si do skupine Noviforum znašale že petino bilančne vsote družbe Najdi.si.**

17 Revizijsko poročilo notranje revizije Telekoma navaja tudi, da so bili nekateri stroški, ki jih je družbi Najdi.si obračunavala skupina Noviforum, glede na tržne cene previsoki. Tako naj bila povprečna mesečna najemnina pisarn v Ljubljani v obdobju december 2006–junij 2008 12 evrov/m^2, Najdi.si pa je to najemnino plačeval po 15 evrov/m^2. Pri tem naj bi posebej izstopali stroški obratovanja. Poleg tega naj bi bila v pogodbah o najemu obojestransko, torej v imenu kupca in dobavitelja, podpisana ista oseba (Z. J.).

18 V času odkupa preostalega deleža družbe Najdi.si s strani Telekoma je imel Najdi.si težave s poravnavanjem tekočih obveznosti. Ob hitri rasti obveznosti do skupine Noviforum to ni nepričakovano, pomembno pa je, da je kot porok za te obveznosti nastopil Telekom. Dne 20. 10. 2009 je Telekom te obveznosti dejansko tudi poravnal.

(iii) Odobravanje posojil odvisnim družbam

19 Pri odobravanju posojil naj bi se – glede na pojasnila, ki jih je Telekom podal v svojem dopisu, prejetem dne 4. 4. 2012 – šele v letu 2011 vzpostavil bolj sistematičen finančni nadzor nad odvisnimi družbami, predvsem v obliki rednega poročanja in spremljanja denarnih tokov. Pred tem naj bi se »posojila odvisnim družbam večinoma odobravala na podlagi predložene vloge, ki jo je podpisala za to pooblaščena oseba v posamezni odvisni družbi«. Po navedbah Telekoma naj bi »vsaka posojilna pogodba vsebovala tudi določilo, s katerim se posojilojemalec oziroma podpisnik pogodbe zavezuje uporabiti posojilo za namen, določen v posamezni pogodbi«. Od tu naprej pa Telekom očitno ni vodil nadzora. Komisiji tako na Telekomu niso znali pojasniti, koliko in katere kršitve namenske porabe sredstev je družba Telekom zaznala, prav tako ni bilo pojasnila, kako je v teh primerih ukrepala.

20 V nasprotju s tem pa revizorji družbe Deloitte v Poročilu zapišejo, da so *»zasledili nedoslednosti pri datiranju pogodb glede na datum črpanja oziroma datum izvršitve posojila«*, prav tako pa so *»zasledili takšna posojila, ki jih je tako s strani posojilodajalca kot tudi posojilojemalca podpisala ista oseba«*. Poročilo tudi navaja, da bi morala po internih pravilnikih uprava za odobritev posojila v višini nad 2 milijona evrov pridobiti soglasje nadzornega sveta, vendar se je temu večkrat izognila tudi tako, da je posojila drobila v manjše zneske tik pod tem zneskom.

(iv) Investicije

21 Pri večjih investicijah, kot je denimo investicija v vzdrževanje programske opreme in nudenje storitve podpore za Think!Bill, Telekom ni pridobival konkurenčnih ponudb, saj je bila poslovna odločitev družbe (in potrdilo nadzornega sveta), da se za ta projekt več ponudb ne pridobiva. Šlo naj bi namreč za CRM fazo 3, ki

je sestavni del enovite informacijske infrastrukture, zaradi česar je smiselno, da projekt dokonča oziroma izvede izvajalec, ki je dela opravljal že v prejšnjih fazah projekta. Nadzorni svet je izvedbo projekta ob dodatnih pogojih, ki naj bi jih izpogajal Telekom, potrdil, vendar z opombo, da naj družba v prihodnje projekte, ki so povezani z zaračunavanjem storitev v skupini Telekom, od začetka zastavlja tako, da bo v vsaki fazi mogoče pridobivati konkurenčne ponudbe.[11]

22 Družba je poleg tega strogost svojih internih pravilnikov v nabavi že koncem leta 2006 močno omilila, tudi oziroma predvsem pri postopkih zbiranja ponudb, saj pridobitev najmanj treh konkurenčnih ponudb sploh ni bila več obveza.

C. RELEVANTNO PRAVO

23 Za **koruptivno ravnanje**, kot ga določa prva točka 4. člena ZIntPK oziroma jo je določala tretja točka 2. člena Zakona o preprečevanju korupcije (Uradni list RS, št. 2/04 – v nadaljevanju ZPKor), morata biti **izpolnjena dva elementa**, in sicer:

- **kršitev dolžnega ravnanja uradnih in odgovornih oseb v javnem ali zasebnem sektorju in**
- **povod kršitve dolžnega ravnanja je neposredno ali posredno obljubljena, ponujena ali dana oziroma zahtevana, sprejeta ali pričakovana korist za uradno osebo oziroma odgovorno osebo ali za koga drugega.**

D. MNENJE IN ODLOČITEV KOMISIJE O KONKRETNEM PRIMERU

(i) Ipko.net

24 Glede na oceno dejstev in okoliščin konkretnega primera komisija ugotavlja, da je uprava Telekoma, družbe v večinski državni lasti, s tem, ko je prodala in nato po vsaj zagotovljeni ceni čez dobri dve leti odkupila določen delež družbe Ipko.net, s kršitvijo svojih zakonskih dolžnosti posameznikom omogočila neposredno in nedovoljeno korist v višini več milijonov evrov, posredno pa za enak znesek tudi oškodovala Telekom, družbo, v kateri ima država večinski delež. **Telekom je leta 2007 12,15 % delež Ipko.net Telekom prodal po ceni 4,353 milijona evrov, nato pa ga čez približno 2 leti in pol ponovno odkupil za 17,8 milijona evrov. Glede na določbe pogodb, sklenjenih v tem poslu, je uprava Telekoma nasprotni strani zagotovila netvegano skoraj 319% skupno oziroma 77% povprečno letno donosnost.** Komisija ocenjuje, da je **uprava Telekoma pri sklepanju tega posla kršila dolžnosti vestnega in skrbnega gospodarstvenika, celotno tveganje posla naložila Telekomu, nasprotni strani pa zagotovila korist v višini več kot 10 milijonov evrov. Takšno ravnanje ima vse znake korupcije, kot jo opredeljuje prvi odstavek 4. člena ZIntPK.**

25 E. L., kosovski poslovnež, v imenu katerega je 15% delež Ipko.net kupila slovenska Factor banka, je med nakupom in prodajo dosegel izjemno visok, a povsem netvegan donos. Transakcija prek prodaje in nakupa deleža v družbi Ipko.net je dejansko finančno »darilo«, saj so v Okvirni pogodbi, ki je nadzorni svet

[11] Nadzorni svet je sklep 18/212 izglasoval soglasno, prisotni pa so bili naslednji člani: Žiga Turk (predsednik), Pavel Žakelj, Damijan Koletnik, Karmen Ponikvar, Andrej Brodnik, Milan Richter, Martin Gorišek, Branko Sparavec in Borut Štrukelj (ne ves čas). Prisotni so bili tudi vsi člani uprave.

Telekoma sploh ni potrjeval, pogoji prvotnega nakupa s strani Factor banke (oziroma fizične osebe E. L.) in kasnejše prodaje natančno določeni, čeprav gre po naravi za tvegan posel. Poleg tega pa 15% lastnik podjetja v tem podjetju ni imel nikakršnih upravljavskih pravic. Posel je bil za fizično osebo E. L. torej zgolj finančne in ne upravljavske narave in je temeljil na pogodbenih določbah, ki so eni od strank vnaprej zagotovile visok čisti zaslužek, kar za tvegane posle ni običajno. **Tudi če se posel ocenjuje v luči konjunkture in vsesplošnih pozitivnih poslovnih in finančnih okoliščin, ki so vladale leta 2007, ta ni opravičljiv in razumen, kar poleg ostalih dejstev in okoliščin dodatno utemeljuje sum o koruptivnosti posla in kršitev zakonskih obveznosti s strani uprave Telekoma**. Gre namreč za posel, ki je predstavljal izrazito nesorazmerje med danim in potencialno dobljenim. Kar je Telekom obljubil, je bila več kot 37% povprečna letna povsem netvegana donosnost, medtem ko je sam s poslom na Kosovem, ki je trg z izjemnimi korupcijskimi tveganji, lahko pričakoval precej negotove izide. **To dejstvo dodatno utemeljuje oceno komisije, da je bil Telekomov repo posel (tj. posel povratnega odkupa) v prvi vrsti predvsem prikrit in vnaprej dogovorjen način podeljene koristi (nedovoljene provizije) pravni in posredno tudi fizični osebi.**

26 **Prejemnika koristi sta glede na pridobljeno dokumentacijo (zlasti po določilih Fiduciarne pogodbe med Factor banko in fizično osebo E. L.) v tem primeru namreč dva: Factor banka in fizična oseba E. L.. Da kreditna pogodba med fizično osebo E. L. in Factor banko ni bila sklenjena le z namenom kreditiranja stranke, ker ta »ni razpolagala z zadostnimi sredstvi«, ampak je bila »sestavni del« celotnega posla, v katerem je aktivno (in ne le kot kreditodajalka) sodelovala tudi banka, kažejo naslednja dejstva:** (1) investitorju je banka odobrila kredit za celoten znesek investicije, kar je nenavadno, saj banka s tem prevzema visoko tveganje kljub zavarovanju; v zavarovanje je banka dobila menice in pa delnice družbe, za nakup katere je bil odobren kredit; (2) vsi izrazi v fiduciarni pogodbi se ujemajo z izrazi v Okvirni pogodbi o prodaji, sklenjeni med Telekomom, Factor banko in manjšinskimi delničarji Ipka, pri čemer se fiduciarna pogodba na Okvirno pogodbo pogosto tudi sklicuje; (3) znesek odobrenega kredita in mejni znesek za pridobitev koristi s strani Factor banke (določen v fiduciarni pogodbi) se natančno ujemata z določili Okvirne pogodbe; (4) dejstvo, da je bila banka pod določenimi pogoji iz fiduciarne pogodbe soudeležena v koristih posla, kaže, da ni šlo le za navaden kreditni posel, pri katerem so edini zaslužek banke (če odmislimo ceno odobritve kredita) zaračunane obresti posojilojemalcu. (5) Okvirna pogodba med Telekomom in Factor banko ter fiduciarna pogodba med Factor banko in E. L. sta sklenjeni na isti dan, to je 18. 6. 2007.

27 **Na to, da posla ni mogoče upravičiti kot ekonomsko utemeljeno finančno transakcijo, kaže tudi dejstvo, da Telekom nikoli ni pripravil niti najbolj osnovne ekonomsko-finančne analize posla.** Če bi šlo za »pravi posel«, bi morali imeti po oceni komisije v Telekomu ob tem, da so nasprotni stranki zagotovili povsem netvegan izjemno visok donos, zelo dobro izdelano in proučeno finančno plat takšnega projekta, ki bi moral rezultirati v še bistveno višjih donosih za Telekom – da bi bil posel smotrn in v korist družbe. Kljub morebitnim ocenam, da naj bi vrednost Ipko.net v treh letih zaradi pridobitve koncesije močno porasla, bi bil posel za Telekom še vedno vprašljiv, saj je Telekom nasprotni stranki zagotovil velik netvegan donos ob tem, da je sam zašel v visoko tvegan projekt, ki morda ne bo zagotavljal niti takšnih donosov, kot so bili obljubljeni Factor banki.

28 Tedanji predsednik uprave, Bojan Dremelj, v odgovoru komisiji na osnutek zaključnih ugotovitev trdi, da je bil *»posel s Factor banko za Telekom brez tveganja, saj je prodaja potekala šele po pridobitvi GSM licence«*. Taka argumentacija ne zdrži resne pravne ali dejanske presoje in ji komisija ne more slediti. Za ocenjevanje

nesorazmernosti v tveganjih pri izvedenem poslu je ključno predvsem to, kaj se zgodi, ko do posla pride. Do posla je seveda prišlo po pridobitvi GSM licence. V trenutku pridobitve licence je namreč Telekom vstopil v tvegan posel, Factor banka pa je dobila zagotovljeno plačilo. Nesorazmernost je očitna. **Posel med Telekomom in Factor banko je dejansko netvegan – vendar ne s stališča Telekoma, katerega predsednik uprave je Bojan Dremelj bil, ampak s stališča Factor banke**, ki je imela zagotovljeno plačilo brez prevzetega tveganja.

29 Telekom je v ponovnem nakupu deleža od Factor banke (oz. od fizične osebe E. L.) dejansko ponudil celo več od prvotno zagotovljenega zneska. **Ceno naj bi določil kar Telekom**, je pa vprašanje, v kolikšni meri je bila ocena vrednosti podjetja sploh verodostojna in ni bila le plod »kreativnega računovodstva«, na kar nakazujejo po že opravljenem ponovnem nakupu Ipko.net s strani Telekoma v letu 2009 popravljene osnovne predpostavke za izračun cene (EBITDA). Te kažejo, da je bila **cenitev previsoka**. Poleg tega je bila v letu 2010 narejena izjemno visoka knjigovodska oslabitev Telekomove naložbe v Ipko.net; ocenjena vrednost Ipka je padla s 101 milijona evrov na slabih 7 milijonov evrov.[12] Tudi to odraža nelogičnost ocenjenih vrednosti podjetja, ki so bile osnova za plačilo pri re-odkupu deleža, in kaže, kako tvegan je bil v resnici posel za Telekom.

30 Večina članov nekdanje uprave v svojih odgovorih na osnutek zaključnih ugotovitev komisije navaja, da naj bi Telekom omenjeno transakcijo moral izpeljati, če je želel priti do koncesije na Kosovem. Vendar pa se izkaže, da bi, če bi namesto plačanih provizij fizični osebi E. L. in Factor banki ponudil višji znesek v natečajnem postopku, morda celo neposredno prišel do želenega posla.[13] Čeprav bi utegnila biti tudi v tem primeru finančna analiza posla neugodna, pa posel ne bi bil korupcijsko obremenjen s – po oceni komisije očitnim – plačevanjem provizij.

31 Poleg tega komisija ne more sprejeti argumentacije, da je tovrstno plačevanje provizij »običajna storitev investicijskega bančništva«, kot je v odgovoru komisiji zatrjeval Filip Ogris-Martič. **Posel je bil sicer res prikazan kot »investicijsko bančništvo«, vendar iz njegove vsebine nedvoumno izhaja – to pa potrjujejo tudi odgovori članov nekdanje uprave komisiji – da je šlo za plačilo provizije tekmecu, da se ta iz posla umakne.** Nedvomno drži, da je na določenih geografskih območjih plačevanje provizij za vstop v posel običajna praksa oziroma ustaljen način poslovanja, kar pa ne pomeni, da je taka praksa tudi zakonita z vidika mednarodnih protikorupcijskih standardov in slovenske zakonodaje; še manj pa je sprejemljiva s strani uprave podjetja v večinski državni lasti (na dan 8. 8. 2012 je tržna vrednost državnega deleža Telekoma kljub velikim borznim padcem še vedno znašala več kot 280 milijonov evrov).

---

[12] Dušan Mitič v odgovoru komisiji navaja, da sta bila »prodaja in nakup Ipka opravljena po tržni ceni«. Če bi bilo res tako, potem ne bi potrebovali revizijskih hiš, ki bi ocenjevale »pošteno vrednost« podjetja, in ne bi bilo dilem, katera cenitev je prava in kakšne manipulacije so se dogajale. Tržna cena je namreč borzna cena ali pa cena na kakšni drugi obliki dražbe z več ponudniki in/ali povpraševalci. Ocenjene cene notranjih ali zunanjih revzirojev tako niso in ne morejo biti tržna slika.

[13] V odgovorih članov nekdanje uprave je glede tega zaslediti določene nedoslednosti. Medtem ko načeloma trdijo, da je bilo plačilo provizije cenejša pot do zagotovitve posla kot višji ponujeni znesek na samem razpisu, pa Filip Ogris-Martič, ki provizijo poimenuje »investicija«, pravi, da »so se tekmeci za GSM licenco na Kosovem približno enako zavedali tveganja, saj so bile razlike v ponujenih cenah relativno tesne«. Če so bile razlike res tako tesne, potem ni bilo potrebe po plačilu provizij, temveč bi Telekom regularno prehiteval tekmece, po drugi strani pa že sam prejem ponujenega plačila (provizije) pove, da posla vendarle niso vsi obravnavali kot izjemno perspektivnega, saj se sicer ne bi pustili odkupiti za »nekaj milijonov«, če pa je bilo v igri bistveno več. Poleg tega pa dejstvo, da so bili različni ponudniki v času trajanja razpisa očitno v stiku, ne izključuje možnosti, da so se za »tesne razlike« in medsebojna plačila igralci že vnaprej dogovorili.

32 Glede navedb članov uprave Darje Senica in Filipa Ogrisa-Martiča v odgovorih komisiji, da z določenimi pogodbami nista bila seznanjena, ker niso bile s področja, ki sta ga pokrivala, komisija poudarja, da ne ugotavlja individualne kazenske odgovornosti; ne glede na to, je dejstvo, da sta tudi omenjena člana za posel glasovala,zato njune navedbe v odgovorih kažejo na nevestnost in odsotnost dolžne skrbnosti pri opravljanju nalog člana uprave.

33 **Na podlagi vseh ocenjenih dejstev in okoliščin komisija zaključuje, da je šlo v primeru transakcij s kapitalskim deležem družbe Ipko.net za posle, v katerih je uprava družbe v večinski državni lasti zaradi opustitve dolžne skrbnosti ravnanja vestnega in poštenega gospodarstvenika utrpela škodo, določene osebe (fizična oseba E. L., Factor banka) pa pridobile premoženjsko korist v skupni višini več kot 10 milijonov evrov. Ravnanje odgovornih oseb – uprave družbe – pa s tem izpolnjuje tudi vse znake korupcije, kot jo je v času omenjenih dejanj opredeljeval takrat veljavni Zakon o preprečevanju korupcije (v enakem obsegu pa jo opredeljuje tudi danes veljavni ZIntPK).**

34 **V luči vsega navedenega je po oceni komisije nerazumno in v nasprotju s pričakovano ter zakonom zapovedano dolžno skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika tudi ravnanje in odnos članov nadzornega odbora družbe, ki so tveganjem tako izpostavljen posel (tvegan posel na tveganem trgu), potrdili kar na dopisni seji. Četudi – po ugotovitvah komisije – niso bili seznanjeni z vsemi elementi posla in nekaterih njegovih delov nikoli niso obravnavali na svojih sejah, omenjeno ravnanje članov organa nadzora po oceni komisije kaže na očitno odsotnost dolžne skrbnosti in vestnosti pri opravljanju funkcije nadzornika v korist družbe Telekom.**

(ii) Najdi.si

35 Tudi v primeru **poroštva za hitro rastoče obveznosti družbe Najdi.si (prej Interseek) do skupine Noviforum komisija ugotavlja kršitve pričakovanega in zahtevanega dolžnega ravnanja skrbnega gospodarstvenika, ki je imelo za posledico nedovoljene premoženjske koristi tretjim osebam.** Obveznosti, ki so naraščale na podlagi različnih opravljenih (pravnih, trženjskih, administrativnih ipd.) storitev in netržnega zaračunavanja najemnin, pri čemer je bila na pogodbah o najemu obojestransko celo podpisana ista oseba, pričajo o tem, da je prišlo v obdobju po pridobitvi večinskega deleža družbe Najdi.si s strani Telekoma do namenskega povečevanja obveznosti do skupine Noviforum. Da upniki niso nič tvegali, temveč je bilo njihovo plačilo gotovo, jim je zagotavljalo tudi s strani nadzornega sveta potrjeno poroštvo Telekoma. Tolikšna rast obveznosti odvisne družbe do enega samega dobavitelja, ki je bil hkrati tudi manjšinski lastnik Najdi.si, je po oceni komisije za skrbnega gospodarstvenika (uprava matične družbe) nedopustna, posebej če je matična družba istočasno porok za te obveznosti. **Taka kršitev dolžnega ravnanja oziroma opustitev dolžne skrbnosti odgovornih oseb družbe Telekom je pripeljala do koristi za skupino Noviforum in izpolnjuje vse znake korupcije, kot jo je v času omenjenih dejanj opredeljeval takrat veljavni Zakon o preprečevanju korupcije.**

36 Na navedbe v odgovorih nekdanjih članov uprave komisiji, da komisija neupravičeno dvomi v obstoj obveznosti družbe Najdi.si do skupine Noviforum, komisija odgovarja, da golega obstoja obveznosti niti nismo postavljali pod vprašaj. Očitek komisije ni, da obveznosti sploh ni bilo; komisija je izpostavila dejstvo, da so te nerazumno naraščale, ne da bi bilo pojasnjeno, kako in zakaj. Slednje je navsezadnje posredno priznano tudi v odgovoru komisiji s strani člana uprave Filipa Ogrisa-Martiča. Kljub temu je uprava

Telekoma za tako nastale obveznosti nekritično prevzela jamstvo in podjetje je obveznosti v višini prek 3 milijone evrov tudi poravnalo. V takem ravnanju – posebej glede na višino sredstev – so po mnenju komisije podani vsi znaki opustitve dolžne skrbnosti s strani uprave Telekoma.

37 Komisija tudi ne trdi, da so bila ravnanja v nasprotju z internimi pravilniki, kar v svojem odgovoru komisiji navaja Dušan Mitič. Opozarjamo pa, da so lahko ravnanja uprave skladna z vsemi internimi pravilniki, ki zagotavljajo formalno pravilnost poslov družbe, a kljub temu ne zagotavljajo smotrnosti in ne zadostijo standardu skrbnosti dobrega strokovnjaka oziroma vestnega gospodarstvenika, ki pa je vsebinske narave in od uprave družbe v večinski državni lasti v svojem bistvu zahteva odgovorno, pošteno in etično razpolaganje z državnim premoženjem.

(iii) Sklepno

38 **V sklepu komisija glede na vse ugotovljene okoliščine in dejstva ugotavlja, da so bili z ravnanjem tedanjih članov uprave pri odločanju in sklenitvi poslov nakupa in prodaje deležev v kosovski družbi Ipko.net ter pri izdaji poroštva za obveznosti Najdi.si, uresničeni vsi znaki korupcije, kot jo opredeljujeta ZPkor in ZIntPK. Obenem komisija ugotavlja in opozarja tudi na nevestno ravnanje nadzornikov, ki v obeh primerih niso izkazali dolžne skrbnosti, ki se pričakuje od nadzornikov družbe v večinski državni lasti. Pri slednjem gre za širši sistemski problem, ki ga komisija v povezavi s kapitalskimi naložbami države redno zaznava.** Pri slednjem gre za širši sistemski problem, ki ga komisija v povezavi z kapitalskimi naložbami države redno zaznava: a) področje upravljanja družb v večinski državni lasti oziroma družb s prevladujočim vplivom države je v slovenski gospodarski in politični realnosti izpostavljeno izrazitim tveganjem s področja sistemske in politične korupcije ter nasprotja interesov in b) uveljavljanje osebne, moralne, politične, odškodninske ali kazenske odgovornosti za ravnanja in opustitve, povezane z upravljanjem omenjenih družb, je bilo v preteklosti skoraj ničelno.

39 V zaključku je potrebno poudariti tudi naslednje dejstvo, ki v zadevi Ipko.net ni nepomembno z vidika obvladovanja korupcijskih tveganj in ocenjavanja ravnanja vpletenih. **Namreč, Kosovo predstavlja okolje, ki je v poslovnem, javnem in mednarodnem okolju nesporno prepoznano in izpostavljeno kot okolje z izjemno visokimi korupcijskimi tveganji. To dejstvo, ki mora biti povprečnemu gospodarstveniku znano (in je bilo seveda poznano upravi Telekoma in njenim svetovalcem pri poslu), je uprava družbe Telekom vsaj spregledala, če že ne izkoristila.** Pri slednjem obstajajo tudi indici, da so bile pri tem kršene izvedbene določbe Konvencije OECD o podkupovanju tujih javnih uslužbencev, ki jo je ratificirala Republika Slovenija . Toliko bolj, ker so se v postopku komisije v tej zadevi pojavljali indici in informacije v smeri konkretnih korupcijskih kaznivih dejanj posameznih udeležencev iz Telekoma in z njimi povezanih oseb (svetovalcev in posrednikov), kot tudi informacije, da naj bi se del "provizije" iz Kosova "vrnil" v Slovenijo.

40 Z vidika opredelitve znakov korupcije po Zakonu o preprečevanju korupcije oziroma ZIntPK je v konkretnem primeru tudi nepomembno, kakšna je bila vloga posameznih članov uprave družbe v večinski državni lasti v konkretnem poslu. Dejstvo je, da je komisija pri delovanju uprave kot celote ugotovila opustitve dolžnega ravnanja in skrbnosti ter vestnosti, ki se pričakuje od organov poslovodstva in nadzora v družbah v večinski državni lasti. Končna ocena, kdo od članov uprave in nadzornikov je pri tem ravnal naklepno, kdo pa je svoje zakonske dolžnosti kršil iz malomarnosti oziroma si je pred dogajanjem zatiskal oči, je v presoji drugih organov, katerim bo komisija te ugotovitve tudi posredovala.

***

Senat Komisije za preprečevanje korupcije je pričujoče ugotovitve o konkretnem primeru sprejel na seji dne 23/08/2012 v sestavi: Goran Klemenčič (predsednik), Rok Praprotnik (namestnik predsednika) in dr. Liljana Selinšek (namestnica predsednika) in dodatno odločil:

- da se pričujoče ugotovitve in odgovori obravnavanih oseb objavijo na spletni strani komisije (www.kpk-rs.si);
- da se pričujoče ugotovitve posredujejo upravi in nadzornemu svetu družbe Telekom Slovenije d.d. z izrazom pričakovanja po uveljavljanju odškodninske odgovornosti do vpletenih oseb;
- da se zadeva s pripadajočo dokumentacijo odstopi policiji in pristojnemu državnemu tožilstvu zaradi sumov storitve več kaznivih dejanj, ki se preganja po uradni dolžnosti.

REPUBLIKA SLOVENIJA KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

Goran Klemenčič
PREDSEDNIK